

Väljaandja: Eesti Maakondade Liit. Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:		Toimetus ja talitus:		Kuulutuste hind:	
Aastas	Mk. 500.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi		1 lhk. Mk. 3000, 1/2 lhk. Mk. 1500,	
Pooles aastas	250.—	uul. Nr. 12.		1/4 lhk. Mk. 800, 1/8 lhk. Mk. 400.	
Üksik number	25.—	Telefon Nr. 4—72.		Omavalitsustele 30% hinna-	
1923 aastak.	50.—	Jooksev arve: Eesti Panga Tal-		alandust.	
1924 "	300.—	linna osakond Nr. 609.		Dokumentide kaotamise kuu-	
1925 ja 1926 a. ä	500.—			lutused Mk. 50 dokumendi pealt,	

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Päevaküsimustest:

Maavolikogude kodukorra muutmine. Uued volikogu ja valit-	
suse koosseisud. Õpetajate palgaseadus. Vana häda uuel kujul	Lhk. 135
Uus avalikkude algkoolideseaduse eelnõu (järg)	„ 136
Maavalitsuste tegevus arvudes:	
Põllumajanduse osakond	„ 138
Maanteede seaduse eelnõu	„ 141
Teated Maakondade Liidu ja omavalitsuste tegevusest	„ 143
Viljandi vallavolikogude 1927 a. valimistagajärgede kokkuvõte	„ 144
Maavolikogude valimistagajärgede kokkuvõte 1927 a.	„ 146
Maavolikogude valimistagajärjed 1921, 1924 ja 1927 a.	„ 148
Välismaade omaval.	„ 148
Kuulutused	„ 134, 147

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Aktsia Selts „OMA“,

kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 14.000.000 marka.

Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

———— Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7. —————

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamisega.

Saaremaa Maavalitsus vajab kohe vilunud maakonna

teede-inseneri.

Palk kokkuleppel. Sooviavaldused ühes lühikese eluloo kirjeldusega saata Teede-Side osakonnale.

Saaremaa Maavalitsus.

Sundnormide Kogu maaomavalitsuse kohta.

VIII. vihk.

Sis u:

Kogukondlise koormatuse seadus (järg):

- Tingimustest sõjaväe tarvitada olevate ruumide kohta.
- Korraldustest sõjavägede korteriga varustamise alal.
- Määrused sõjaväele ruumide vastuvõtmise ja nende tagasiandmise kohta.
- Sõjaväeruumide ülalpidamisest ja remonteerimisest.
- Korterite tarbetest.
- Korteri omaniku ja peatujate vastastikkustest suhetest.
- Tunnistustest korralise korterisviibimise kohta.
- Vabariigi Valitsuse aj. määrus sõjaväe osade, -asutuste, ohvitseride ja sõjaväe ametnikkude korteri, kütte ja valgustuse asjus.
- Sõjaväe osade ja -asutuste alla võetud ruumide üüriseadus.
- Väljavõte kaitseväelaste korteriga varustamise seadlusest.
- Väljavõte seadlusest kütte ja valgustusega varustamise kohta kaitseväes rahuajal.

Päevaküsimustest.

Maavolikogude kodukorra muutmine. Uued volikogu ja valitsuse koosseisud. Õpetajate palgaseadus. Vana häda uuel kujul.

Maavolikogude kodukorra muutmise seaduse eelnõusse olid võetud küsimused üles, mille läbimineku Riigikogus kiires korras võis ennustada. Sisuliselt olid need muudatused aga väga tähtsad: maavalitsuse liikmete alammäär kolm isikut ja sekretäride instituudi vabaks jätmine.

Vähemates maaomavalitsustes oodati kodukorra muudatuse seadust kärsitult, et võimalik oleks kolmeliikmelist uut maaomavalitsust moodustada. Teistes oleks kolmeliikmeline koosseis hõlbustanud rühmade vahelist kokkulepet maavalitsuse moodustamisel. Peale selle oleks sekretäri küsimus, võib olla, mõnel pool otsustarbekohasemat lahendust leidnud. Kokkuvõtte ühe maavalitsuse liikme palga suuruses peale selle.

Kõik see, mille läbiminekus ei kaheldud, ja mis otstarbe ja elunõuete kohane, leiti mõnelt poolt sedavõrd hädaohtlik olema, et Riigikogu üldkomisjon, kuhu eelnõu anti, otsustas ta Riigikogule tagasilükkamiseks ettepanna, sest kolmeliikmeline valitsus ei saavat igal ajal koosolekuid pidada. Tuleb ainult küsida, kumb otsus on sisuliselt tugevam, kas viieliikmelise maavalitsuse oma, kui viiest liikmest kolm koos ja see otsuse teeb kahe häällega ühe vastu, missugune otsus seaduse tähe järele jõuline, ehk kolmeliikmelise maavalitsuse oma, kui sellest kaks koos ja need ühe-meelse otsuse teevad?

Sisu näib olema kõrvaline asi. Asja paremuse suunas ei taheta korraldada.

Ja maaomavalitsustel tulid jälle vähemalt neljaliikmelised maaomavalitsused moodustada, ja ikka ja jälle süüdistatakse maavalitsusi, et valitsuse koosseisud ja kulud suured. . .

* * *

Maavolikogude valimiste lõpu tulemused puuduvad veel. Harju, Järva ja Lääne maavolikogude valimised on kohtu lahendada. Et siin ehk seal uued valimised tulevad, on võimalik. Mujal on valimised kinnitatud. Valimise tagajärjed teistes kaheksas maas näitavad, et rühmade suuruses on kõikumisi olnud. Tuntavalt on

kohte juurde saanud sotsialdemokraadid, nimelt üle 75%, kuna teised pahempoolsed rühmad selle juures täieste kadunud on. Asunikud on ka 17% ümber kohte juurde saanud, samuti rahvaerakond. Kaotamisega on pidanud tööerakond leppima, kuna põllumehed senisel kohal püsivad, kui Petserimaad mitte arvata.

Peale Saaremaa on maavalitsused moodustatud. Maavalitsuste uute koosseisude kohta võib äramärkida, et üksikutes maaomaval. on koosseisu vähendatud, näiteks Tartumaal ja Võrumaal. Seal samas on valitsusse jäänud ka endised isikud. Mujal on värsket verd juurde tulnud, kõige rohkem Petserimaal, kus isegi esimeheks uus isik. Tartu, Võru, Valga, Pärnu ja Viljandi maavalitsustes on esikohal endised esimehed. Virumaal vahetasid esimees ja abiesimees oma kohad. Rühmade vahekorrad valitsustes suurelt muutunud ei ole. Nähtavamad muudatused sellel alal sündisid Pärnu- ja Võrumaal. Saaremaal loodetakse moodustada valitsus seinat seinaga, nagu Tartumaalgi, nimelt sotsialdem., põllumeestest ja asunikudest.

* * *

Õpetajate palgaseadus on üldhuvi keskpunktiks. Missugusena ta Riigikogust väljatuleb, on raske ennustada. Õpetajad ei poolda teda — tundide arvu tõstmise pärast. Ka omavalitsused ei saa temaga igas asjas päri olla. Rida seisukohte, mis E. Maakondade Liidu nõukogu oma viimasel koosolekul seaduse esialgse eelnõu asjus vastuvõttis, on Riigikogule esitatud eelnõus väljendust leidnud. Teise osa kohta on Haridusministeerium oma seisukohale jäänud, nimelt selles osas, kes õpetajate palgad maksab, kuidas koolijuhatajate töö tasuda ja kelle korraldusel määratakse arstiabi. Muidugi juhitakse Riigikogu tähelepanu ka teiste seisukohtade peale.

* * *

Igaastane häda jälle käes, ainult selle vahel, et ta eelarve aasta esimesel kuul käes on, kuna ta varemalt aasta lõpu

kuudel kätte tuli. Jälle õpetajate palgad, jälle rahapuudus.

Kuigi teada, kui suured õpetajate palgad, kuigi igaaasta totatsiooni õpetajate palga suuruses maavalitsustele antud, võeti tänava riigi eelarvesse jälle igastane algotatsiooni summa 113 milj. marka ja aprilli kuul saadeti sellest $\frac{1}{12}$ osa maavalitsustele välja, s. on umbes 20% vähem

tegelikult tarvidusest. Tagajärg: korratu palgamaksmine õpetajatele, märgukirjad, delegatsioonid, nurumised, palumised, aga maksuseaduse eelnõud seisavad läbivaatamata, nendega ei ole ruttu neil, kellest oleneb krediitide väljamaksmiseks korralduste tegemine.

6. mail 1927.

Uus avalikkude algkoolideseaduse eelnõu.

(Järg).

E. Maakondade Liidu juhatus võttis eelnõu kohta järgmise seisukoha:

1) § 6 kahest variatsioonist võtta esimesest esimene, teisest teine pool, nii et see § tuleks:

„Vähemusrahvusest lapsed, kelle jaoks nende vähese arvu pärast ei ole korraldatud emakeelelist kooli, võivad õpetust saada kas kodus või riigikeelses koolis. Vähemusrahvuse lapsed võivad igal juhtumisel vanemate või hooldajate soovil õppida eestikeelses koolis. Muudel juhtumistel“ jne. teise variatsiooni lõpuni.

2) § 7 „8 aastat“ asemel võtta „9 aastat“ ja seda järgmistel põhjustel:

Meil tarvitakse ohtralt Lääne-Euroopa eeskujul, ka koolilaste vanaduse asjus. Peab aga arvesse võtma, et meil, põhjamaal, lapse arenemine pikemalt sünnib. Varajane koolikohustus tingib koolitöö väiksema edu. Kui veel arvesse võtta, et keskkoolidesse väike protsent edasiõppima läheb, jääb suur hulk teadmistega, mis ta võrdlemisi noores lapse eas omandanud ja mis kuigi põhjalikud ei saa olla. Ka kutselaadiliste täiendusklasside jaoks on 13–14 a. algkooli lõpetaja noor selleks, et seal idagi ära õppida.

Võttes § 7. 9 aastaselt koolikohustuse, võimaldab selle paragrahvi märkus 2 soovijatel nooremalt kooli astuda.

3) § 15-as 1–20 margani lugeda 5–20 margani, sest ühe margane trahv iga koolist puuduva päeva eest on sedavõrd väike, et selle sissenõudmine mitu korda suuremat kulu nõuab.

4) § 16 lõpp „Haridusministeeriumil on õigus tähendatud juhatuskirje ühtlustada ja nende kohta korraldavaid määrusi anda“ tundub ülearusena, sest just õpilaste koolist puudumise trahvimise alal on kohalised tingimised sedavõrd mõjuvad, et siin

vaevalt soovitav on asja üleriikliselt ühtlustada.

5) § 18 ettenähtud toetuse andmine ja selle jaotamine omavalitsuste ja riigi vahel teatud proportsioonis annab vaevalt reaalseid tagajärgi. Esiteks võib omaval. hoolitseda lapse koolikäimise eest ka muul teel, kui toetuse andmisega, näit. vanematele töö muretsemisega, teiseks jääks lapsed mõnelgi pool ilma ka senisest riiklisest toetusest, sest vaevalt suudab iga vald 60% tarvisminevast toetusest omalt poolt anda. Sellepärast tuleks § 18, „ka kogukond“ asemel „omavalitsus“ tarvitades, sest kogukonnal puuduvad summad ja valitsusorganid, järgmiselt redigeerida:

Kui vanemad või hooldajad vaesuse pärast ei suuda last kooli panna, siis peab kohalik omavalitsus hoolitsema lapse koolikäimise võimaluse eest. Kehvematel õpilastele toetuse andmiseks määrab riik koolide ülevalpidajatele toetust eelarve korras.

6) § 23 ettenähtud sunduslikud täiendusklassid muudesse koolidesse mitte astujatele kuni 6 aastase algkooli kohustuse elluviimiseni 4 kl. lõpetajatele ja 6 klassi lõpetajatele ei ole elluviidavad. Nende klasside jaoks tuleks ehitada hulk ruume ja nõutada vastav sisseade ning õppevahendid, mis nii suured kulud omavalitsuste peale paneb, et selle teostamine väljaspool igat võimaluse piiri on, seda enam, et tuleks avada kahekordsed täiendusklassid, sest 4 ja 6 kl. lõpetajad ei saaks ühes õppida. Sellepärast tuleb see paragr. täiesti muuta ja ta ülesanne oleks ette näha, et võimaluse korral avatakse algkoolide juurde ehk neist lahus ühe ehk kaheaastase kursusega täiendus-koolid.

7) § 27 peaks aga kindlasti ettenägema,

et Vabariigi Valitsus annab (mitte võib anda) toetust 50% täienduskoolidele (kui algkoolist lahuse, siis kool) sisseseadete ja õppevahendite soetamise kuludest.

8) § 28 ettenähtud muudatus senise koolivõrgu kinnituse korras teeb asja asjata raskeks ja võtab õiguse rahvaesitajalt, volikogudelt, ära oma kodu asjades kaasa rääkida.

Koolivõrgu kava kinnitamise korra asjus tuleb arvestada asjaoluga, et muudatusi tuleb selles tihti teha, arvesse võttes kooliõpilaste arvu muutusi. Ministeeriumi poolt kinnitamine sünnitaks asjata kirjavahetust ja annaks vähe tagajärge, sest võimata on ministeeriumil teadlik olla kõigi riigi osade kohta. Tahab ta aga neid teateid muretseda oma esitajate kaudu, siis peab ta selleks eriametnikud ametisse võtma, kuna koolinõunikkude ettepanekutega ja seisukohtadega nii kui nii omavalitsustes arvestakse.

Kui ministeeriumi kinnitust tahetakse põhjendada aineliselt küljega, siis piirab näit. § 29 ülearuste koolide ja klasside asutamist ja vallaomaval. rasked majanduslikud olud ei võimalda kiiret tempos 6 kl. algkooli kohustuse teostamist. Pealegi ei puudu omaval. esituskogude otsuste seaduspärasuse järelvalve ka koolivõrgu asjus tehtud otsuste kohta. Sellepärast tuleb senine kord koolivõrgu kinnitamise asjus maksma jätta.

9) § 29-da lõpust kustutada „18 ja 15“, jättes igal juhtumisel alammääraks 20, erandid jättes §§ 31, 32 ja 33 ettenähtud juhusel.

10) § 31-se algust täiendada, nii et see § algaks: Väiksematel saartel ja soode või metsadega eraldatud maanurkades, kus ühendused puuduvad, on algkoolide jne.

11) § 34 ettenähtud kohustus, et kooliülevalpidaja peab õpilaste kooli küütimist korraldama, ei saa vastuvõetav olla ühelgi tingimisel, sest see moodus ei sünnitaks üksi asjata suuri kulusi, vaid ka väga halbu vahekordi küüdikohuslaste ja küüditavate laste vanemate vahel, oleks tegelikult ka vaevalt läbiviidav. Sellepärast küüti käsitletav osa välja jätta.

12) § 35 lahendab väga tähtsa küsimuse, kuid asja selguse pärast on tarvilik selle paragrahvi lõpu lisada järgmised sõnad: „aasta aruande järele“, kuna eitaval korral arvestusi ka eelarve järele teha saab, see aga teostamata kulusi ettenäha võib.

13) § 39. Kooliaia olemasolu (§ 38) kindlustab põllumajapidamine, rammuta-

mist võimaldades. Koolimaad, mis valdadel kasutada, peavad sellepärast alles jääma, mispärast selle § lõpu lisada: „Olemas olevaid koolimaid ei vähendada“. Et nii hästi aia kui rohumaa kõlbulikud maad on, alati eelnõus ettenähtud vahekordades maa andmine võimata, koolijuhataja aga kindlam maa kasutaja kooli juures on, tuleks esimese lõike teine lause lugeda: „Kooli maatagavarast antakse: a) koolijuhatajale vähemalt 4 ha kõlbulikku maad, b) „.....“ jne.

14) § 44 pt. 10 välja jätta „ühes ameti õpetusega“, sest ameti äraõppimine algkoolis on vaevalt usutav.

15) § 53 lõpu lause „kehalik karistus on keelatud“, kui ülearune, välja jätta.

16) § 54 lõpu juurde lisada: Peale tarvitamist jäävad õpperaamatud koolile.

17) § 64 on nimetatamata jäänud üks liik õpetajaid, kuhu nimelt kuuluvad vanemad, vilunud maa-alkkooli õpetaja kutsega isikud ja kes § 64 järele uuele kohale üle minna ei saaks, mispärast hädatarvilik on § 64 täiendada nii, et ta kõlaks: „Algkooli õpetajaiks võib valida isikuid, kellel on algkooli õpetaja kutse, kes on lõpetanud algkooli õpetaja . . .“ jne.

18) § 68. Et ära hoida isikutele, kes mujalt ametialalt õpetaja kohale ületulevad, kahekordist palgamaksmist 1 aüg. kuni koolitöö alguseni, ehk palgamaksmist enne teenistust saadud puhkeaja eest, mis kuidagi õigustatud ei ole; tuleb seda paragr. täiendada lausega: „Need, kes lõppenud õppeaastal õpetaja ametis ei olnud, loetakse ametisse astunuks ja palgasaajaiks ametikohuste täitmisele asumise päevast“.

19) § 85 pt. h) lugeda „kolme“ asemel „ühe“, et vabastamine suureks ei läheks, on ju kaasõpetajal — juhatajal raske palvet mitte rahuldada.

20) § 86 lõpulause: „hoolekogu ja lastevanemate esitajad võtavad pedagoogika nõukogu koosolekutest osa sõnaõigusega“, tuleb kustutada kui kooskõlatu selle paragrahvi algusega. Kui hoolekogu ja lastevanemate esitajad on nõukogu liikmed, siis on nad seda hääleõigusega. Ei ole neil hääleõigust, ei ole nad ka liikmed.

21) § 95 ettenähtud hoolekogu koosseisu asemel võtta praegu maksva seaduse koosseis, sest iga kool ei võimalda 2 määralist õpetajat hoolekokku saata: on koole, kus ainult 1 õpetaja-juhataja töötab.

22) § 97 kustutada, kui vähe tähtis.

23) § 102 samuti välja jätta, sest hoolekogud ülekohtuselt trahvi määrama ei

hakka. Pealegi jääb õigus administratiivkohtu korras kaebust tõsta.

24) § 117 tuleks täiendada sellega, et ühtlasi kaotavad maksvuse Eestimaa koolivalitsuse ajut. korralduse vastavad paragrahvid.

25) Algkooli seaduse kokkukõlastamiseks Maavolikogude kodukorraga, mis an-

tud Eesti Maanõukogu poolt 10. aug. 1927 a., tuleks igal pool lugeda koolivalitsuse asemel haridusosakond ja võtta juurde § 117 järele uus paragrahv:

117-a. Kõigis maksvates seadustes lugeda sõna „koolivalitsus“ asemel „haridusosakond“.

Maavalitsuste tegevus arvudes.

Põllumajanduse osakond.

Põllumajandusosakonna ülesannetesse kuulub: maareformi kaasteostamine, agroomilise abiandmise ja põllumajanduslike hariduse teostamise eest hoolitsemine, põllutöö- ja majapidamiskoolide asutamine ja ülevõtmine, kursuste ja ettelugemiste korraldamine, põllumajanduslike kirjanduste levitamine, maaparandustööde korraldamine,

katsepõldude ja põllutööriistade üüri ning seemnevilja puhastamise jaamade asutamiseks kaasaaitamine, loomade tõuparanduse ja põllumajanduse edendamise eest hoolitsemine, loomade tervishoiu eest hoolitsemine loomaaegade ja velskerite kaudu, loomakliinikute asutamine ja ülevõtmine, loomataudide vastu võitlemine, tapa-

Osakonna kaudu on jagatud toetust markades.

Maavalitsuse nimetus	1919. a.	1920. a.	1921. a.	1922. a.	1923. a.	1924. a.	1925. a.	1926. a. ¹⁾	Kokku
Harju	—	22 000	46 000	238 917	229 535	315 000	622 000	830 000	2 303 452
Järva	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lääne	3 900	171 000	1 048 800	56 000	329 500	1 231 000	1 029 900	—	3 870 100
Petseri	—	—	—	25 000	130 680	25 000	25 000	—	205 680
Pärnu	14 813	39 320	127 322	269 800	593 025	522 286	566 314	338 000	2 470 880
Saare	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tartu	—	—	45 000	140 000	—	1 305 006	991 500	—	2 481 506
Valga	—	—	—	—	—	—	—	—	397 992
Viljandi	—	82 280	1 457 717	759 437	2 234 059	2 085 125	1 950 000	859 300	9 427 918
Viru	—	—	—	236 431	254 667	635 810	987 825	—	2 114 433
Võru	—	10 000	81 662	150 000	406 662	471 000	663 000	—	1 782 324
Kokku:	18 713	324 600	2 806 501	1 875 585	4 178 128	6 590 227	6 835 539	2 027 300	25 054 585

Märkus 1: Summad on näidatud hilisematel andmete saatjatel, tegelikult on ka teised toetust annud.

Põllumajanduse osakond on korraldanud kursusi.

Maavalitsuse nimetus	1919. a.	1920. a.	1921. a.	1922. a.	1923. a.	1924. a.	1925. a.	1926. a.	
Harju	—	—	—	—	21	27	73	?	121
Järva	—	—	—	—	—	—	—	—	An m. puuduv.
Lääne	—	—	17	27	21	28	39	?	132
Petseri	4	8	25	41	41	69	43	?	231
Pärnu	—	—	4	29	61	54	51	58	257
Saare	—	—	—	—	—	1	1	1	3
Tartu	—	—	—	21	66	49	71	78	285
Valga	—	—	—	—	26	35	51	41	153
Viljandi	8	11	19	—	—	5	31	10	84
Viru	—	—	—	20	25	33	58	?	136
Võru	—	—	5	22	39	74	52	?	192
Kokku:	12	19	70	160	300	375	470	188	1 594

Märkus: 1922 ja 1923 a. on Viljandimaal kursusi korraldanud Põllum., keskselts.

majade tegevuse järevalve, kõigi põllumajandusharude edendamise ja maavalitsuste oma põllumajapidamiste juhtimine.

Eriteadlasi oli 1. juulil 1926. aastal maavalitsuste poolt ametis:

	Loomaarste		Loomavelskerid	
	Maaval. juures	Kohtadel	Maaval. juures	Kohtadel
Harjumaal	1	3	—	5
Järvamaal	—	3	—	3
Läänemaal	1	4	1	—
Petserimaal	—	5	—	—
Pärnumaal	1	4	—	—
Saaremaal	—	1	—	4
Tartumaal	—	8	—	—
Viljandimaal	1	3	1	5
Virumaal	—	7	—	4
Võrumaal	—	5	1	—
Kokku	4	43	3	21

	Põllutöökoollide õppejõude	Maakonna agron.	Instruktorid	Kultuur tehnik.
Harjumaal	6	—	—	—
Järvamaal	3	—	—	1
Läänemaal	6	1	2	—
Petserimaal	—	3	—	1
Pärnumaal	4	—	—	—
Saaremaal	3	—	—	—
Tartumaal	4	1	3	1
Viljandimaal	7	—	—	—
Virumaal	2	—	3	—
Võrumaal	3	—	—	—
Kokku	38	5	8	3

Põllumajandusosakonnas oli kantselei-ametnikke 1. juuliks 1927. a.:

Harjumaal . 1
Läänemaal . 1
Petserimaal 1 (ühtlasi ametnik kahes teises osakonnas)
Pärnumaal . 1
Saaremaal . 1 (ühine Töö-hool. osak.)
Tartumaal . 2
Viljandimaal 1 (ühine Tervish. osak.)
Virumaal . . 2
Võrumaal . 1 (ühine sekretariaadi osak.)
Järvamaal selles osakonnas ametnikke ei ole, Valgamaalt puuduvad andmed.

Maareformi kaasteostamine.

Maareformi teostamise alguaastatel on sellele kaasaitamine Põllum. osakonnale suuremaks tööks. Suure hulga planeeritud normaal- ja käsitöökohtadele kandidaatide kinnitamine kuulus maavalitsuste ülesan-

desse, kaasa tuues sadandete protokollide ja tuhandete kandidaatide õiguste kontrollleerimise ning rea protsesse.

Kuni 1. jaan. 1926. a. on Põllumajanduse osakonna ettepanekul maavalitsustes kinnitatud kandidaatide tükeldatud mõlade kruntidele:

	Mõisade arv.
Harjumaal	285
Läänemaal	148
Petserimaal	2
Pärnumaal	83
Saaremaal	116
Tartumaal	161
Valgamaal	22
Viljandimaal	80
Virumaal	196
Võrumaal	76
Kokku	1.169

Põllutöö- ja majapidamiskoolid.

Harjumaal töötab Sakus majapidamiskool 1924. aastast alates.

Läänemaal töötab 1926. aastast alates 2 aastaline alam põllutöökool Vana-Vigala mõisas.

Petseri maavalitsusel põllutöö- ja majapidamiskoole ei ole.

Pärnumaal töötab 1920. aastast Polli põllumeeste kool.

Saare maavalitsusel on kaheaastase kursusega alam põllutöökool. Asutatud 1919. a. novembri kuul.

Valgamaal töötab Helme põllutöökool, mis Helme põllumeeste seltsi, Põllutööministeeriumi ja Tartu maavalitsuse teetisel üleval peetakse. Maavalitsus on toetust andnud 1921—1926. aastani Mrk. 468.230.—

Viljandimaal töötavad Eesti Aleksandri (Lõuna-Eesti) põllutöö keskkool 1920. a. ja Vana-Võidu alam põllutöökool 1923. aastast.

Virumaal töötab 1920. aastast alates Arkna põllutöökool.

Võrumaal töötab Väimela põllutöökool 1920. aastast.

Ühe õpilase ülevalpidamine ühe aasta jooksul läks põllutöökoolis keskmiselt maksma (arvesse võttes riiklist toetust õpetajate palkadeks):

Harjumaal	Mrk. 35.000.—
Läänemaal	" 22 000.—
Pärnumaal	" 32.510.—
Saaremaal	" 11.471.—
Tartumaal	" —
Valgamaal	" —
Viljandimaal	" 33.520.—
Virumaal	" 33.920.—
Võrumaal	" 20.058.—
Keskmiselt	Mrk. 26.924.—

Põllumajanduse osakonna kaudu on kirjandust laiali laotatud eksempl.

Maavalitsuse nimetus	1921. a.	1922. a.	1923. a.	1924. a.	1925. a.	1926. a.	Kokku eksempl.
Harju	—	—	—	—	—	—	—
Järva	—	—	—	—	—	—	—
Lääne	308	797	1 006	1 270	1 191	—	4 572
Petseri	—	354	316	565	235	284	1 754
Pärnu	139	1 280	1 500	1 728	2 100	700	7 447
Saare	—	—	—	—	—	—	—
Tartu	—	—	—	850	1 980	—	2 830
Viljandi	—	—	99	—	—	150	249
Viru	—	250	306	425	408	—	1 389
Võru	—	—	—	—	—	—	—
Valga	—	—	—	—	—	—	2 000
Kokku.	447	2 681	3 227	4 838	5 914	1 134	20 241

Muud Põllumajanduse osakonna poolt tehtud tööd.

Harju maavalitsuse põllumajanduse osakond on jaganud põllurammu 255 puuda ja asutanud mitmesuguseid jaamu 13.

Lääne maavalitsus on asutanud 24 jaama.
 Petseri " " " " 28 " jaganud seemet 785 puuda ja põllurammu Mrk. 134.431 eest.

Saare maavalitsus on jaganud 291 puuda seemet.

Tartu maavalitsus on 1923. a. 11 väetuskatset korraldanud ja selleks väetist annud. 1924. a. katsetamiseks andis kunstväetist 94.572 mrk. eest, 1925. a. 123 katseks kunstväetist 100.000 mrk. eest ja 1926. a. 143 väetiskatse jaoks kunstväetist 83.000 mrk. eest ja 19 kartuli sordi võrdluskatsele kartuli seemet 25.000 mrk. eest.

Viru maavalitsus on jaganud 1.547 p. seemet, asutanud 14 mitmesugust jaama. Maavalitsuse poolt on väetiskatseid korraldatud 1922. a. 5, 1923. a. 8, 1924. a. 42, 1925. a. 109. 1925. a. on kaevamiseks väljaantud 12 magistraal kraavi 47,164 klm. pikkuses ja 106,561 kant-mtr.; kogusummas 5.982.000 marga eest.

Põllumajapidamised.

Harju maavalitsusel on Saku asunduses Majapidamiskooli talu, mille kapitali summa on Mrk. 3.474.716.—

Lääne maavalitsusel on kaks põllumajapidamist, nimelt: Penijõe mõis ja V.-Vigala mõisa süda, kus asub põllutöökool 1. ja n. 1926. a. oli V.-Vigalas kapitali elus ja eluta inventaari Mrk. 2.680.000.— väärtuses ja Penijõel Mrk. 1.310.000.— väärtuses.

Petseri maavalitsusel põllumajapidamisi ei ole.

Pärnu maavalitsusel 1926. a. põllumajapidamist ei ole. 1920—1925. a. oli maavalitsusel käes Polli põllumeeste koolitalu, mis 1925. a. Abja Värnitsa- ja Linatööstuse ühisusele üle anti. Üleandmisel 1. II. 1925. a. saadi Polli põllumeeste koolitalu inventaari eest Mrk. 3.360.000.—

Saare maavalitsusel põllumajapidamisi ei ole.

Tartu maavalitsusel on Põllutööstusministeeriumilt Vasula mõis rendil.

Valga maavalitsusel põllumajapidamisi ei ole.

Viljandi maavalitsusel on neli põllumajapidamist:

1) Eesti Aleksandri põllutöö keskkooli käes olev Olustvere mõis.

2) Vana-Võidu alam põllutöökooli mõis Vana-Võidus.

3) Pajusi alam põllutöökooli mõis ja

4) Kõo majapidamiskooli mõis.

Neis põllumajapidamistes on kapitali 1. jaan. 1926. a.:

Olustvere mõisas Mrk. 6.000.000.—

Vana-Võidu mõisas „ 835.293.—

Pajusi mõisas „ 400.000.—

Viru maavalitsusel on olemas Arkna, Avanduse, Mõdriku, Aa ja Inju majapidamised.

1. jaan. 1926. a. oli Arkna, Aa ja Inju majapidamistes kapitali Mrk. 4.340.180.— (Mõdriku ja Avanduse tulid maavalitsuse majapidamiste hulka 1. mail 1926. a.).

Maavalitsusel on Jõhvis loomakliinik Mrk. 1.043.000.— väärt.

Võru maavalitsusel põllumajapidamisi ei ole.

Maanteede seaduse eelnõu.

Maanteede seaduse järele tunti vajadust meie iseseisvuse algu aastatel, sest Vene riigi seadused ja maanõunikude kollegiumi määrused ei lahendanud küsimust kuigi õiglaselt.

7. septembril 1920 a. Vabariigi Valitsus kinnitas määruse teede korrastamise kohta, mis kuni maanteede seaduse maksmapanekuni seisukorda pidi lahendama. Samal ajal algatati Asutavalt Kogult vastuvõtmata jäänud maanteede seaduse eelnõu läbivaatamist ja ümbertöötamist Teedeministeeriumis, mis kestis kuni 1923 a. 18. juunil 1923 a. esitati maanteede seaduse eelnõu Vabariigi Valitsuse poolt Riigikogule. Omavalitsuse komisjonis vaadati seaduse eelnõu läbi, küsiti ka rahaasjanduse komisjoni seisukohta ja ülesseatud põhimõtetele vastavalt muudeti seaduse eelnõu pooles osas põhjalikult. Muudetud kujul esitas omavalitsuse komisjon seaduse eelnõu 21. novembril 1924 a. Riigikogule. See lükkas selle tagasi. 7. mail 1925 a. Vabariigi Valitsuse poolt esitati Riigikogule riigi metsaaluste maade teede tegelemise kohustuste seadus, mis omavalitsuse komisjoni anti. Omavalitsuse komisjon arvas tarvilikuks selle seaduse eelnõu ühendada maanteede seaduse eelnõuga.

Asuti jälle seaduse ümbertöötamisele. Seaduse ümbertöötamisel on Teedeministeerium üldaluseks võtnud endise, Riigikogule esitatud seaduse eelnõu, seda ministeeriumide vahelises komisjonis parandades. Uus eelnõu esitati Vabariigi Valitsuse poolt 1. aprillil s. a. Riigikogule.

Uue seaduse eelnõu järele jagunevad teed kahte liiki: avalikud teed, mis kõikide kodanikkude huvisid teenivad ja üldkulul korras peetakse, ning erateed, mis üksikute isikute huvisid teenivad ja viimaste poolt üldtarvitamiseks korras hoitakse.

Üldkulul korraspeetavad avalikud teed jagunevad nende tähtsuse ja liikumise suuruse järgi kolme klassi. Teede klassidesse määramine sünnib: I kl. teed määrab ära Vabariigi Valitsus teedeministri ettepanekul, II kl. teed teedeminister, ära kuulates vastavate maavolikogude arvamisi ja ettepanekuid, III kl. teed maavolikogu, ära kuulates valdade arvamisi ja ettepanekuid (§ 5). Teede laiuseks on ilma nõlvadeta ja kraavideta ettenähtud: I kl. teed 8 meetrit, II kl. teed 6 meetrit ja III kl. teed 4 meetrit. Teede ja kraavide aluse maa

võõrandamine sünnib Vabariigi Valitsuse otsusega ja tasu eest. Vabanenud maa langeb maavalitsusele, kellelt selle omandamise eesõigus isikul, kelle krundist end tee läbi läks. Kõikide I ja II kl. uute teede ehitamine ühes sildadega teostatakse maavalitsuste teede kapitali arvel; samuti teostatakse maavalitsuste teedekapitali arvel kunstteede korrashoid nende peal asuvate sildadega, kui ka II kl. teedel olevate sildade ümberehitamine ja korrashoid ja III kl. teedel kõikide sildade ehitamine avaga 3 mtr. ja üle selle; ettenähtud on ka kõikide, vähemate kui 3 mtr., sildade jaoks materjalide andmine teedekapitali arvel. Silmaspidades naturaalkohustuste ära kaotamise tarvidust, näeb seaduse eelnõu ette I kl. teede juures naturaalkohustuse ära kaotamist nelja aasta jooksul, mille juures rahalise kohustuse peale üleminek sünnib järk-järgult selleks riigi poolt eriti määratud krediitide kohaselt (§ 15).

Teedeministeerium võib (§ 16) I kl. teid, mis mitmest maakonnast läbi lähevad, oma korraldusse võtta, samuti eriti suurt kulu nõudvate sildade ehitamist oma peale võtta, teostades seda riigi kulul. Alevite piirkonnast läbiminevad I ja II kl. teed ehitatakse maavalitsuse korraldusel, linnades linnavalitsuse poolt, kus juures ehitus piiri ja administratiiv piiri vaheliste teede ehit. linnaval. riikl. toetust saavad. Kõigi kruusateede korrashoid, peale § 15 nim. juhuste, parandamine ja ehitamine sünnib naturaalkohustuse alusel. III kl. teede ehitust võib ka teede kapitali kulul teha. Naturaalkohustus võib maaval. poolt soovijatele raha peale ümbervahetatud saada.

Seaduse eelnõus on läbiviidud põhimõte, et teede kohustust peavad kandma kõik maapiirides asuvad tööstus- ja kaubanduslised ettevõtted, riigi metsad ja muud varandused ja igaaastase maksuga teedekapitali heaks ka kõik isikud, kes juba muud moodi kohustusi ei kannu (§§ 29, 30).

Naturaalkohustuse ja teedekapitali heaks maksetava maksu suuruse määrab kindlaks maavolikogu seaduses ettenähtud korras (§§ 23, 24 ja 29). Riigi metsad vabastakse teede, sildade jne. ehitamiseks ja korrashoidmiseks tarvismineva materjali maksumata andmisest (§ 27), kuna nad üldises korras teede kohustuse alla on viidud.

Teede, sildade jne. ehitamise ja korrashoiu otstarbeks asutatakse Teedeministeeriumi ja maavalitsuste juurde teedekapitali

Maavalitsuste teedekapital koosneb teedeministeeriumi kaudu antavast riiklikust toetusest, maavalitsuse eelarve summadest, maksudest isikute ja varanduste pealt, jõuvankrite maksudest, maksudest ujuvate sildade ja parvede tarvitamise eest, maade müügi summadest jne.

Osa maanteede ehitamiseks ja korraspidamiseks antavast riiklikust toetusest jääb esialgselt Teedeministeeriumi poolt omavalitsustele väljaandmata ja moodustab nõndanimetatud „Teedeministeeriumi teedekapitali“, mille arvel teede korraspidamiseks tehnilised abinõud müretsetakse ja omavalitsustele erakorralisi ja täiendavaid toetusi antakse. Teedekapitali arvel müretsetud tehnilised teede korraspidamise abinõud jäävad ministeeriumi omanduseks ja antakse omavalitsustele vajadust mööda maksuta tarvitamiseks.

Teede korrashoiu kergendamise ja tulevikus nende kõrgematesse klassidesse üleviimise mõttes on käesolevas seaduse eelnõus ette nähtud nende kõrval asuvate ehituste ja istanduste jne. kaugus.

Teed on liikumiseks kõigil vabad ja maksuta.

Teed ajutiselt sulguda võivad neid korraspidajad asutused ja politsei (§ 54), kuna aga määrused nendel liikuvate vahendite kohta antakse välja Teedeministeeriumi poolt.

Kõrgem tehniline järelvalve teede, sildade, parvede jne. üle, tehniliste ja rahaliste aruannete revideerimine ja nende kõikide kohta vastavate määruste väljaandmine kuulub Teedeministeeriumile. Otsekohest järelvalvet nende korrashoiu ja ehitamise üle, peale mõne erandi, teostavad kohalikud omavalitsused kas otse ehk selleks määratud isikute kaudu, Teedeministrilt väljaantud määruste järgi.

Teedekapitali arvel ehk toetusel tehtavate tööde korraldamiseks on ettenähtud maavalitsuse juures alaline organisatsioon, mille arvuline koosseis ja tehniline juht teedeministri poolt ametisse kinnitakse. Halvasti tehtud teede paranduse küsimus naturaalkohuslaste poolt lahendatakse lühidalt ja kiirelt § 66 järele: Teetegemise kohuslased, kes ei täida teede ja nende päralduste parandamist ja korrashoidu käesoleva seaduse nõuete ja tema põhjal antud määruste kohaselt või neid puudulikult täidavad, võetakse vastutusele vastavate seaduste alusel. Tegemata jäetud tööd või määruste vastaselt ehk puudulikult tehtud tööd lastakse maavalitsuse nõudmisel valla- või alevivalitsuse poolt teetegemise kohus-

laste kulul ära teha, missugune kulu neilt vastuvaidlemata korras sisse nõutakse.

Maavalitsuste kohuseks on eriti § 63 ja 64 järele:

1) pidada maapiirides olevate klassiteede nimekirju, samuti ka teede kaarte teedeministeeriumi nõuete kohaselt;

2) ehitada ja korras hoida maapiirides teid, sildu ja parvi ühes päraldustega, mille kulud maa teedekapitalist või riigi poolt eriti selleks määratavatest summadest kaetakse;

3) muretseda ehitusmaterjale eelmises (2) punktis ettenähtud ehitus- ja parandustöödeks;

4) valmistada ehitusprojekte, eelarveid ja aruandeid;

5) välja anda ehitus- ja parandustöid, summa suuruse peale vaatamata ja teha sellekohaseid lepinguid;

6) jagada naturaalkohustuste alusel parandusele võetavaid teid käesolevale seadusele vastavalt valdade ja alevite vahel;

7) teha tarvilikke korraldusi ja välja anda määrusi teede, sildade ja parvede korrashoiu kohta, kooskõlas käesoleva seadusega ja Teedeministeeriumi määrustega

§ 64 Järjekorralist teede revideerimist ja vastuvõtmist toimetab maavalitsus või tema poolt määratud teede revidendid.

Maavalitsustel on õigus III klassi teede revideerimist ja vastuvõtmist teha valdadele ülesandeks, kes seda teostavad vallavanema, nende abide või vallavalitsuse poolt määratud teede revidentide läbi.

Teede revideerimiseks tarvisminevad juhtnõõrid annavad vastavad maavalitsused.

Väljaspool klassi olevate avalikkude teede korrashoiu ja uute avalikkude teede sihi määramise kohta võivad valla omavalitsused vastavaid nõudmisi üles seada ja teede tarvitajatelt nende täitmist nõuda.

Maanteede seaduse korraliku täitmise ja avalikkude teede seaduslikus korras hoidmise järelvalve annab § 65 ka politsei kätte.

Projektid ja eelarved uute ehituste ja ja põhjalikkude paranduste kohta, mis riigikulul, toetusel, või maavalitsuse teedekapitali arvel teostatakse, vajavad § 36 järele Teedeministeeriumi kinnitamist.

Eelnõu seletuskirja järele langeks riigi metsade peale maksu teede kapitali heaks 100 milj. marka, kuna seni tasuta metsamaterjali anti umbes 10 milj. marga eest aastas. Kunstteede ja sildade korrashoid ning kilomeetri postid nõuaks kulu aastas üle riigi 112 milj. mrk. Esimese klassi

teede teedekapitalile üleviimine 4-ja aasta jooksul tõstaks kulusid: I aastal 41.745 tuh. marga võrra, igal järgmisel aastal + seesama summa ja nelja aasta pärast 278.988000 mrk. peale. Kui juurde arvata

uute teede ja sildade ehitust 1926 a. ulatuses, 124.750.000 marka, tõuseks nelja aasta pärast üld teede ja sildade korrashoiu ja esituskulu üle riigi 403.730.000 marga peale.

Teated Maakondade Liidu ja omaval. tegevusest.

E. Maakondade Liidu juhatuse koosolek 5. mail.

Koosolekul, millest kõik juhatuse liikmed osavõtsid, olid järgmised küsimused harutamisel:

Avalikkude õppiasutuste ja õigustega erakoolide õppejõudude tasude seaduse eelnõu.

Riigikogule esitatud eelnõus on suur hulk nendest parandustest, mis Liidu nõukogu haridusosakondade juhatajate koosoleku ettepanekul esialgses seaduse eelnõus tegi, läbiviidud. Läbiviimata on parandused koolijuh. tasu, palgamaksjate asutuste ja arstiabi korraldamise asjus. Juurde tulnud on veel vastuvõtmatu paragrahv, mis sõidu- ja päevarahad õpetajatele määrab riigiteenijatele maksvate seaduste järele. Kõigis neis küsimustes otsustati Riigikogu vastavatele komisjonidele ja rühmadele parandusettepanekud motiveeritult saata, sest kõik need on suured põhimõttelised küsimused.

Rahvatervishoiu korralduse seaduse eelnõud, mis praegu ministriumite vahelises komisjonis läbivaatamisel, võrreldes esialgsuga, selgus, et ka selles on suuremad põhimõttelised parandused Liidu seisukohtade järele seadusesse viidud. Omavalitsusliitude esitajate riigi tervishoiunõukogu koosseisu võtmist, maaarstide valimist maavalitsuste (eelnõus volikogude) kompetentsi andmist, jaoskonna-arstide teenistuslise alluvuse täpsemalt äramääramist ja omaval. tervishoiu-nõukogu kokkukutsumise õiguse maavalitsuste ja linnavalitsuste kätte andmist (eelnõus maa- ja linna-arst) otsustati veel nõutada, sellekohaseid märgukirje vastavatele ministriumitele saates.

Maanteede seaduse eelnõu kohta seisukoha võtmine jäeti järgmiseks koosolekuks, kuna eelnõu ise otsustati kõigile maavalitsustele tutvunemiseks kätte saata.

Õpetajate palkadeks saadav toetusraha.

Senini saadi õpetajate palkadeks omavalitsuste osa terves summas toetusrahana. Aprillikuu õpetajate palkadeks on aga saadud umbes 20% vähem tarvisminevast summast. Et sarnast toetusraha kärpimist ette ei teatatud, puudub vahe katteks maavalitsuste eelarvetes krediit. Ka sisuliselt pole maavalitsustel võimalik seda katta sissetulekute puudusel. Õpetajatele korraliku palga väljamaksmise võimaldamiseks otsustati Haridusministeeriumile märgukiri saata, et palkadeks tarvisminev summa eelmiste aastate eeskujul terves suuruses väljasaadetaks.

Sundmääruse kava tuleõnnestuste ärahoidmiseks.

Tuletõrje Liit on eelpool nimetatud määruse eelnõu kokkuseadnud ja Siseministeeriumile esitanud, Viimane saatis ta seisukoha avaldamiseks Maakondade Liidule.

Võrreldes Tuletõrje Liidu poolt kokkuseatud eelnõu läinud aastal Maakondade Liidu poolt kokkuseatud sundmääruse eelnõuga selgus, et hilisem eelnõu sisaldab eneses Maak. Liidu eelnõu, peale selle järevalve komisjoni ja selle ülesanded ning mõned täiendused. Komisjonide küsimust kaalus läinud aastal juba E. M. L. vastav komisjon ja tunnistas nad tegelikult vähe otstarbekohaseks, mispärast komisjonid E. M. Liidu eelnõust välja jäeti.

Arvesse võttes kõike seda ja silmaspidades, et ühtlase sundmääruse maksmapanemine üle riigi, kohalisi iseäraldusi arvesse võttes, soovitav ei ole, et maavolikogudel õigus on kõne all olevaid sundmäärusi välja anda, et mõned maavalitsused seda juba teinud on, aluseks võttes E. M. L. poolt kokkuseatud eelnõu, et Tuletõrje Liidu eelnõu täiendused ebamäärased ehk vastuvõtmatud on, näit, keelab üks paragr. suuremal hulgal rasva-

Viljandimaa vallavolikogude 1927 a.

Järjekorra nr.	Valla nimetus	Hääleõigusliste kodanikkude arv		Osavõtjate %	Vallavolinikkude arv	Valimistel võistelnud kandid. nimek. arv	K A N D I D A A T I D E					
		Valimis-nimekirjades	Võtsid valimis-test osa				Põllumeeste kogud			Muud põllumeeste nimekirjad		
							nimek. arv	hääli	kohti	nimek. arv	hääli	kohti
1	Adavere	737	466	63,2	15	5	—	—	—	3	241	7
2	Aidu	748	524	70,0	15	4	1	191	6	—	—	—
3	Heimtali	746	394	52,8	15	3	—	—	—	1	105	4
4	Holstre	1454	869	59,8	19	9	—	—	—	4	294	7
5	Imavere	1491	983	65,9	18	8	—	—	—	3	322	6
6	Kaarli	753	553	72,1	15	6	—	—	—	2	150	4
7	Kabala	2000	1205	60,2	23	6	—	—	—	2	472	9
8	Kurista	689	496	72,0	15	8	—	—	—	4	262	8
9	Kärstna	753	605	80,4	15	8	—	—	—	2	192	5
10	Kõo	2428	1648	67,9	25	10	3	630	10	—	—	—
11	S. Kõpu	1586	1039	65,5	20	3	1	329	6	—	—	—
12	Loodi	688	375	54,5	15	5	—	—	—	1	216	9
13	Lustivere	944	676	71,6	15	11	—	—	—	4	230	5
14	Olustvere	1680	978	58,2	20	8	—	—	—	1	310	7
15	Pajusi	1384	846	61,1	18	6	—	—	—	4	395	9
16	Puiatu	521	317	60,8	15	4	—	—	—	2	103	5
17	Päri	212	136	64,1	15	3	1	59	7	—	—	—
18	Pärsti	490	216	44,1	15	3	1	99	7	1	17	1
19	U. Põltsamaa	717	466	65,0	15	3	—	—	—	1	241	8
20	V. Põltsamaa	2097	1363	65,0	24	14	—	—	—	5	457	7
21	Riidoja	505	402	79,6	15	3	—	—	—	1	138	5
22	Rutikvere	471	276	59,0	15	3	—	—	—	1	55	3
23	Soosaare	956	664	69,5	15	4	—	—	—	1	192	4
24	U. Suislepa	577	398	72,4	15	5	—	—	—	1	111	4
25	V. Suislepa	1287	905	70,3	18	3	—	—	—	4	329	7
26	Sürgavere	1138	593	52,1	17	5	1	194	6	—	—	—
27	Taevere	2172	1599	73,6	24	5	2	568	8	—	—	—
28	Tarvastu	2177	1364	62,6	25	9	3	406	8	1	131	2
29	Tuhalaane	863	659	76,4	15	9	—	—	—	4	281	7
30	Tänasilma	1034	738	71,4	16	4	2	299	7	—	—	—
31	Uusna	295	242	82,0	15	4	—	—	—	1	131	9
32	Vastemõisa	1579	935	59,2	20	2	1	306	6	—	—	—
33	Viiratsi	176	86	48,9	15	1	1	86	15	—	—	—
34	Viljandi	1266	693	54,7	19	5	—	—	—	3	337	9
35	U. Võidu	996	425	42,7	16	4	—	—	—	1	151	6
36	V. Võidu	676	516	76,3	15	6	—	—	—	2	202	6
37	Võisiku	1870	1106	58,6	22	6	—	—	—	4	571	12
38	Õisu	834	562	67,4	15	7	—	—	—	2	286	8
		40990	26318	64,2	659	222	17	3167	86	66	6922	183
Protsentuaalselt said hääli ja kohti:								12,09	13,1		26,36	27,81

valimistagajärgede kokkuvõte.

NIMEKIRJAD SAID HÄÄLI JA KOHTI

Asunikude, riigirentnik kude ja väikepõllupidajate koondus			Muud asunikude, riigirentnik kude jne. nimekirjad			Väikepõllup. rentnikkude, popside ja teenijate nimekirjad			Töölise, teenijate, popside, väikepõllup. jne. nimekirjad			Sotsialiste, tööliste partei ja muud puht tööliste nimekirjad			Muud sega nimekirjad, nagu vabameelsed, edumeelsed, ametnikud jne.			Töö erakond		
nimek. arv	hääli	kohti	nimek. arv	hääli	kohti	nimek. arv	hääli	kohti	nimek. arv	hääli	kohti	nimek. arv	hääli	kohti	nimek. arv	hääli	kohti	nimek. arv	hääli	kohti
—	—	—	1	162	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	63	2
1	67	2	—	—	—	—	—	—	1	246	7	—	—	—	1	20	—	—	—	—
—	—	—	1	122	5	—	—	—	1	166	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	123	3	—	—	—	1	108	2	2	322	7	1	21	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	2	347	7	—	—	—	1	97	2	1	116	2	1	96	1	—	—	—
—	—	—	2	147	4	—	—	—	—	—	—	2	253	7	—	—	—	—	—	—
1	246	5	1	111	2	—	—	—	2	369	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	2	85	2	—	—	—	—	—	—	1	86	3	1	63	2	—	—	—
2	181	5	1	45	1	—	—	—	—	—	—	2	151	3	1	36	1	—	—	—
3	367	5	—	—	—	—	—	—	3	547	9	—	—	—	1	97	1	—	—	—
—	—	—	1	237	5	—	—	—	1	471	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	52	2	1	28	1	—	—	—	1	55	2	—	—	—	1	24	1	—	—	—
3	267	6	—	—	—	3	137	3	—	—	—	—	—	—	1	41	1	—	—	—
2	103	2	—	—	—	4	524	11	—	—	—	—	—	—	1	39	—	—	—	—
—	—	—	2	451	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	137	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	75	3	—	—	—	—	—	—
1	45	5	—	—	—	1	32	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	98	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	125	4	—	—	—	1	98	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	368	7	1	119	2	1	108	2	2	304	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	127	5	—	—	—	1	134	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	158	9	—	—	—	—	—	—	1	61	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	169	4	—	—	—	1	50	1	—	—	—	1	250	6	—	—	—	—	—	—
—	—	—	2	149	6	—	—	—	2	138	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	2	130	3	4	210	3	2	224	5	1	12	—	—	—	—	—	—	—
2	209	6	—	—	—	—	—	—	1	174	5	—	—	—	1	15	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	3	1027	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	3	387	7	1	96	1	1	342	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	154	3	—	—	—	1	40	1	1	135	3	—	—	—	1	49	1	—	—	—
—	—	—	—	—	—	2	433	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	39	2	—	—	—	2	71	4	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	621	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	45	1	—	—	—	1	310	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	75	3	1	80	3	—	—	—	—	—	—	1	118	4	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	3	299	9	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	141	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	392	8	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	38	1	1	101	3	2	93	2	1	43	1	—	—	—
30	2987	80	26	2870	76	28	3239	67	27	4830	114	16	1638	42	11	523	9	1	63	2
	11,33	12,1		10,98	11,5		12,3	10,1		18,48	17,3		6,24	6,4		1,99	1,37		0,24	0,32

sulatamise kõõgis ära, teine lubab seltsimajades ainult elektrivalgust tarvitada, otsustakse üleriiklise sundmääruse maksma panemist eitada ja uues eelnõus paremusi mitte leides, oma kava juurde jääda.

Administratiiv teaduste kolmanda rahvusvahelise kongressist osavõtmise kutset läbi vaadates otsustati oma esitajat kongressile mitte saata.

Liidu nõukogu koosolek määrati 27. ja 28. juuni peale. Koosoleku koht määratakse kindlaks edaspidi.

Omavalitsuste Liitude vaheline komitee
tuleb kokku 20. mail.

Valdade esitajate valimiseks

Maakondade Liidu uude nõukokku on Liidu juhatuse poolt maavalitsuste korraldust palutud, kus vähemalt $\frac{1}{3}$ valdasi selleks nõusolekut avaldanud, et valdade esitajad saaksid esimesest nõukogu koosolekust 27. ja 28. juunil juba osavõtta.

Raamatupidamise kursused Harjuma sekretäridele.

26.—29. aprillini Tallinnas Harjumaavalitsuse saalis H. Aviksoni juhatusel ära peetud kursustest võttis osa 31 sekretäri ja 1 eraisik. Kuidas kursused oma ülesande täitsid, seda väljendas kursuste lõpul Anija valla sekretär hra Johannson kuulajate nimel, kokkuvõetult, järgmiselt: Kui mina ja teised kolleegid kursuste üle teate saime ühes pika eeskavaga, olime arvamisel, et nii lühikeseajalisi kursusi ülepea korraldada ei maksa. Kuid nüüd, kus neli päeva tööst tehtud, peab tunnistama, et maksis küll. Tänu ülevaatlilikule, selgele ja näitlikule seletusele, tänu näitustele meie igapäevasest tööst, oleme selge ülevaate saanud kahekordse-raamatupidamise põhimõtetest, nende pidamisest ja viisidest, oleme ka erapooletumalt valgustatud ülevaate saanud seni vallavalitsuste jaoks kokkuseatud raamatupidamise kavadest. Kõike seda juhataja-lektori vaeva arvele kirjutades, avaldab kõneleja temale kursustele nimel tänu, ühtlasi lootust avaldades, et kui üks viis juba lõplikult valdade

Maavolikogude valimistaga-

Järjekorra №	Maavalitsuse nimetus	Hääleõigusliste kodanikkude arv	Maavolikogu valimistest osavõtnud kodanikkude arv	Valimistest osavõtnute protsent	Kandidaatide nimekirju anti sisse	Kandidaatide nimekirje maksaaks tunnistatud	Valitud volinikkude arv	Põllumeeste kogude nimekirjad		Kristliku rahvaerakonna nimekirjad		Rahvaerakonna nimek.		Asunikkude, riigirentnikkude ja väikepõllupid. koondus	
								said		said		said		said	
								hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti
1	Petseri	32.636	17.917	54,89	69	66	15	—	—	—	—	—	—	1.792	2
2	Pärnu	47.920	25.954	54,1	30	29	15	8.854	6	—	—	689	—	4.124	2
3	Saare	33.655	21.269	63,0	23	23	15	8.670	6	—	—	172	—	2.569	2
4	Tartu	78.958	35.923	45,5	14	12	25	9.713	7	—	—	5.834	4	6.172	4
5	Valga	17.037	10.426	61,0	12	12	15	2.710	4	—	—	1.017	1	844	1
6	Viljandi	42.051	22.400	53,2	25	25	15	8.262	6	—	—	716	—	4.501	3
7	Viru	68.857	34.957	50,77	15	14	23	8.428	6	1.292	1	1.311	1	9.522	7
8	Võru	48.099	23.757	49,2	15	15	15	7.791	5	—	—	2.378	1	2.903	2
Kokku		369.213	192.603	52,0	203	196	138	54.428	40	1.292	1	12.117	7	32.427	23
Protsentuaalselt saidid hääli ja kohti:								28,4	29,0	0,67	0,72	6,31	5,07	16,95	16,62

Märkused: Saare maavalitsuses on põllumeeste kogude nimekiri liitunud Kristliku Rahvaerakonna Viljandi maavalitsuses on Rahvaerakonna ja Kristliku rahvaerakonnale antud hääled Andmed Harju, Järva ja Lääne maavalitsustelt puuduvad, sest neis on valimised

jaoks väljavalitud, et siis kõik sekretärid kõigi peensustega selle viisi kohta tutvuneda võiksid 1—2 päevastel kursustel sellisama lektori juhatusel.

Uued maavalitsused:

Peale Tartumaa on ka järgmiste maade maavalitsused moodustatud järgmises kooseisus:

Võrumaal: Esimees A. Kohver (põllum. k.), endine, abiesimees A. Vainola (sotsialdem.), liikmed J. Keiss (erapooletu) ja P. Mägi (põllum. k.);

Pärnumaal: Esimees J. Markson (põllum. kogu), endine, abiesimees A. Ehrmann (asunik), uus, sekretär A. Lusik (sotsiald.) endine, liikmed J. Land (põllum. kogu), end. ja M. Unt (sotsiald.), uus;

Virumaal: Esimees H. Kiiver (asunik), uus, abiesimees K. Pajos (põlum. k.), sekretär V. Tarto (asunik), uus, liikmed E. Rosenberg (tööerak.) end. ja E. Kello (põllum. k.) uus;

Viljandimaal: Esimees H. Lauri (põllum.), end., abiesimees R. Vatter

(asunik), uus, sekretär A. Siitam (põlum. k.), endine ja liige H. Reiner (asunik), end.;

Petserimaal: Esimees F. Trahv (asunik), uus, abiesimees S. Tsherbakov (põllup.), endine, sekretär J. Mäeloog (erap.), end., liikmed J. Liivik (põllum.), uus, M. Udalov (erap.), uus.

Valgamaal: Esimees J. Mõttus (sotsiald.), end., abiesimees K. Vibo (sotsiald.) end., sekretär V. Rebane (sotsiald.), uus ja liige K. Ruus (põllum. k.) end.

Kuulutakse maksvusetaks:

1) Juhan Jüri p. Proomanni hobusepass, väljaantud Rae vallavalitsusest 15. XII. 21. a. Nr. 845 all.

2) Jüri Jüri p. Estleoli hobusepass, väljaantud Keila vallavalitsusest.

järgede kokkuvõte 1927 a.

Kandidaatide nimekirjad

Tööerakonna nimek.		Sotsialistliste tööliste partei nimekirjad.		Tööliste nimek.		Muud põllumeeste nimekirjad		Muud asunikude nimekirjad		Muud kodanlised nimekirjad		Muud pahempoolsed nimekirjad		Sega nimekirjad		Vähemusrahvuste nimekirjad	
said		said		said		said		said		said		said		said		said	
häali	kohti	häali	kohti	häali	koh.	häali	kohti	häali	koh.	häali	kohti	häali	kohti	häali	koh.	häali	koht
232	—	2.010	2	—	—	9.676	8	—	—	1.959	1	1.725	2	—	—	—	—
2.802	1	8.868	6	496	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	9.146	7	—	—	220	—	358	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.459	1	12.000	9	—	—	217	—	—	—	—	—	—	—	220	—	—	—
218	—	5.930	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.644	1	6.066	5	383	—	—	—	—	—	—	—	1.488	—	—	—	—	—
3.476	2	5.003	4	—	—	—	—	303	—	413	—	—	—	1.023	—	3.702	2
1.808	1	7.844	6	—	—	372	—	622	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11.639	6	56.867	48	879	—	10.485	8	1.293	—	1.959	1	3.214	2	1.243	—	3.702	2
6,05	4,35	29,8	34,82	0,45	—	5,44	5,8	0,67	—	1,02	0,72	1,67	1,45	0,64	—	1,93	1,45

konna nimekirjaga. ühes arvatud. kinnitamata.

Välismaade omavalitsused.

Kuidas otsustakse Läti maavalitsustes asju?

Läti maavalitsuse kohta on meil teateid levinenud, et seal maavalitsust sõna tõsisem mõttes ei ole, et seal võim maavalitsuse esimehe käes on. Lugu ei ole siiski mitte nii, vaid ka seal tegutseb kolleegiaalne valitsus, kolme liikmeline, ja selle kolleegiaalse valitsuse võimkonda kuulub palju rohkem küsimusi kui meil. Küsimused, mis meil osakonna juhataja lahendab, kuuluvad Lätis maavalitsuse otsustamisele. Seda tõendab näiteks järgnev tõlge ühest maavalitsuse protokollist:

Protokoll nr. 193.

Volmari maakonnavalitsuse istangul 1926 a. 16. märtsil koos olid: valitsuse esimees A. Melnalksnis ja liikmed K. Blanka ja P. Muceniaks.

„Pale“ valla 1926/27 aasta eelarve kinnitamine.

Otsustati: „Pale“ valla 1926/27 a. eelarvet tasakaalustatud 37.500 latil kinnitada järgmiste tingimistega.

a) Sissetulekute osas: liikumata varanduste maksu lubada sissekasseerida 6% -ga väärtusest, kuid isikumaksu maakonnavalitsuse poolt lubatud määral ja ülesvõtta: § 5 p. 2 latti 11.669.—; § 7 p. 2 latti 1078.— ja eelarve tasakaalustamiseks § 7 p. 3-a latti 272,70.

b) Kulude ossa ülesvõtta: § 4 p. 3-a latti 2252.—; § 5 p. 1-d lt. 562.—; § 10 p. 2 lt. 1000.— ja p. 3 lt. 453.—

Alguskirjal vastavad allkirjad.

Hoolekandetöö Leedus.

Leedus on hoolekandetöö riigi, omavalitsuste ja heategevate seltside vahel ärajaotatud. Riigi osa selles töös on kõige väiksam, kuna eraseltside peal pearakus lasub.

1926. a. algusel oli hoolekande asutus järgmisel hulgal:

	Riigi	Oma- valit- sustel	Era- seltsi- del
Lastekodusi	3	10	15
Vanadekodusi	1	14	16
Hällisi	—	—	3
Lasteaidasi	—	—	2
Laste mänguplatse	—	—	2
Muid hoolekande asut.	—	3	8
Kokku . . .	4	27	46

Hoolekande aluseid isikuid oli selsamal ajal: riigil 475, omavalitsustel 890, eraseltsidel 3434.

Maavolikogude valimistagajärjed 1921, 1924 ja 1927 aastal.

Kandidaatide nimed	s a i d k o h t i											
	Petseri	Pärnu	Saare	Tartu	Valga	Viljandi	Viru	Võru	Kokku	1921 a.	1924 a.	1927 a.
1) põllum. kog. nimek.:	—	8	6	7	—	8	7	8	51	—	—	—
2) Kristliku Rahvaer. nim.:	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
3) Rahvaerak. nimek.:	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—
4) As. riigit. ja väikep. kds.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
5) Tõderakonna nimek.:	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—	—
6) Sotsial. töö. part. nim.:	—	—	—	—	—	—	—	—	28	—	—	—
7) Töölise nimek.:	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—
8) Muud põllum. nimek.:	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
9) Muud asun. nimek.:	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
10) Muud kodanl. nimek.:	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—
11) Muud pahemp. nimek.:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12) Sega nimekirjad:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13) Vähemusrahv. nimek.:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku:	15	17	15	15	15	15	15	15	125	118	140	—
Andmed puuduvad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—